

управлінської діяльності, за умови їх умілого використання, можуть стати соціально-психологічні аспекти управління – засоби і прийоми управлінських впливів, що базуються на використанні об'єктивних наукових положень, методів психології і соціального розвитку суспільного устрою в цілому.

В. Я. Малиновський наголошує, що соціально-психологічні методи управління стали основою підвищення ефективності праці державних службовців, спрямовані на визнання провідної ролі людського фактора в управлінській діяльності. Дані методи дають можливість осмислити суспільні процеси і явища в контексті підвищення професіоналізму управлінських кадрів, оскільки з бюрократії рекрутується нова еліта [5, с. 411]. Слід пам'ятати, що йдучи до влади, демократична еліта критикує привілеї корумпованої бюрократії. Проте, взявши владу в свої руки, частина нової еліти насамперед починає турбуватися про свої власні привілеї.

На думку Г. Ашіна, потрібні певні умови, щоб нова еліта не стала корумпованою, не відірвалася від народу, не перетворилася у деспотичну. Зокрема, це повна гласність, обнародування кожного факту порушення демократичних норм та процедур, що забезпечило б відкритість нової еліти. Причому відкритість у двох аспектах: у першому відкритість передбачає забезпечення росту економіки, соціальної мобільності для найбільш здібних, талановитих представників найширших верств населення, у другому відкритість – це зворотній зв'язок з масами, які залучаються як під час виборчих кампаній, так і в проміжках між ними. Далі, потрібні політичний плюралізм, вільна конкуренція потенціальних еліт, їх взаємна критика і суперництво. Нарешті, необхідне суворе додержання законності, демократичних процедур. Громадянське суспільство не повинно при цьому втрачати контроль над політичною ситуацією в суспільстві і здоровий скептицизм стосовно будь-якої еліти [2, 23].

Принципово важливим є те, що звертаючись до Конституції України як першоджерела з визначення вимог до розвитку суспільства, соціально-орієнтованої політики, громадяни вважають за необхідне звернути увагу на конституційні права та свободи громадян. До таких положень Конституції України, на наш погляд, можна віднести тезу щодо верховенства права, закріплену абзацом першим статті 8. У статті 21 підкреслюється, що права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними [1]. Отже, згідно зі змістом законодавства, людський фактор, соціально-психологічні орієнтири гарантовані як найвища цінність суспільства. Людина, її конституційні права є найвищою цінністю держави.

Прем'єр-міністр України М. Азаров зазначив: «роблячи жорсткішими рамки, поставлені чиновникові, треба створювати умови, які б не заохочували його до якихось незаконних дій на державній службі. Нові принципи добору кадрів, їх захищеність від політичних впливів, а також гарантії незалучення у політичні процеси — ось основні месиджі нового закону про держслужбу. А хіба не це лежить в основі протидії вираженого бюрократизму і корупції?» [12]. Треба погодитись з вітчизняними фахівцями, що крім професійних здібностей, модель поведінки фахівців управління повинна ґрунтуватися на врахуванні психологічних, естетичних та етичних здібностей посадових осіб [2; 3; 9]. Глибоке оволодіння змістом, основними положеннями і висновками управлінської науки, її законами і категоріями передбачають поєднання адміністративно-управлінського досвіду з теорією і практикою державного управління. Саме від державних службовців, від рівня їх професіоналізму, моральних якостей залежатиме зниження рівня бюрократизму та успіх демократизації суспільства в цілому [2]. Зростання ролі професійної підготовки державних службовців, зміцнення психології правової культури, моральних цінностей в державному управлінні є закономірним фактором демократичного суспільства. Відповідно, в умовах сучасної України основними вимогами до вирішення суспільних проблем залишаються моральність, професіоналізм, поряд-

ність. Саме від державних службовців, від рівня їх професіоналізму та моральних якостей залежатиме успіх демократизації суспільства.

Література.

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. – К.: Преса України, 1997.
2. Ашин Г. К., Лозанский Э. Д., Кравченко С. А. Социология политики: сравнительный анализ российских и американских политических реалий. – М.: Экзамен, 2001. – 238 с.
3. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: Курс лекций. – М.: Юридическая литература, 1977. – 434 с.
4. Вебер М. Избранные произведения: Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1990. – 261 с.
5. Малиновський В. Я. Державне управління: Навч. посібн. - Вид. 2-ге. – К.: Атіка, 2003. – 576 с.
6. Т. Мотренко: «Новий закон не можна відкласти ні політично, ні морально» Дзеркало тижня № 50 (778) 19 — 25 грудня 2009]. Як повідомили JeyNews [www.cy-pr.com/analysis / jeynews.com.ua].
7. Мизес Л. Всемогущее правительство — Челябинск: Социум, 2009. — 466 с.
8. Мертон Р. Социальная структура и аномия // Социология преступности (Современные буржуазные теории) Москва, 1966. Перевод с французского Е. А. Самарской. Редактор перевода М.Н. Грецкий. Издательство «Прогресс». С. 299–313.
9. Пірен М. Еліта та її роль у демократичних перетвореннях України: Монографія/ За ред. М. І. Пірен, В. А. Ребкала. – К., УАДУ, 2003. – 180 с.
10. Поппер К. Відкрите суспільство і його вороги. – К.: Основи, 1994. – Т. 2–150 с.
11. Л. Шевцова О поиске смысла политики и власти: размышления о книгах А.Миграняна ate: 04-01-2002(SMY-No.004).
12. <http://www.ukurier.gov.ua>. І. Ведерникова. Шлях до сервісної служби. Урядовий кур'єр. № 113 (4264) 23 червня 2010 року.

УДК 328.18

Дмитро Шелест

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ У СТАНОВЛЕННІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Досвід багатьох демократично зорієнтованих країн світу переконливо свідчить, що наявність у суспільстві плюралістичної системи різних політичних громадських об'єднань є важливою передумовою політичної соціалізації людини, її включення в суспільно-політичне життя та державотворчі процеси становлення публічної влади. За умов дійового функціонування громадських об'єднань уможливорюється адекватне відбиття інтересів різних соціально-демографічних груп, вихід у легітимний правовий простір, що підвищує рівень політичної рівноваги та стабільності, впорядкованості соціальних інновацій та практичних дій його членів. У свою чергу, це створює певну противагу посиленню зловживань влади, авторитаристським та радикальним настроям, у кінцевому підсумку зумовлює нормальне функціонування суспільства на законодавчому рівні [1].

Нинішній нестійкий та перехідний стан функціонування регіональних громадсько-політичних структур, кон'юкту-

© Шелест Д.С., 2010.

рна зміна векторів їхньої діяльності під той чи інший перебіг подій, пристосовництво до тих чи інших обставин не в останню чергу помітно впливають на характер та змістовне спрямування трансформаційних змін і реконструкцію українського суспільства. Поки що не можна чітко та ясно сказати, куди все ж таки за нинішніх реалій суспільного буття може повернути барометр власного розвитку різних за спрямуванням громадсько-політичних формувань. Державної ваги на перехідному, тимчасовому історичному етапі розвитку українського суспільства набуває утвердження дійової політичної соціалізації особистості в площині забезпечення безперервного поступу державотворення, формування державної політики, реалізації творчого потенціалу людини як в її власних інтересах, так і в інтересах усього суспільства. Ці проблеми знайшли висвітлення в ряді публікацій українських дослідників [2].

Зацікавленість державних інституцій в ефективній діяльності різних за спрямуванням громадських об'єднань у межах правового поля як головної сполучної ланки між державною владою та громадськістю об'єктивно зумовлена двома найістотнішими чинниками:

- за умови посередницької участі різного типу громадських об'єднань держава має змогу у більш полегшеному варіанті «виходити» на розв'язання різнопланових проблем соціально-демографічних груп, замість того, щоб продовжувати дотримуватися патерналістської політики, посилюючи тим самим бюрократичні засади свого функціонування;
- вихід різнобічних, зокрема політично-девіантних настроїв у системі організованих спільнот значною мірою сприяє своєчасному коригуванню державними структурами процесу формування та реалізації превентивної політики (політики «випереджальних ініціатив»), спрямованої на запобігання розвитку негативних тенденцій та на своєчасну підтримку стабілізуючих тенденцій у різному середовищі.

За даними Міністерства юстиції розподіл кількості всеукраїнських громадських організацій за сферами діяльності мав наступний характер: спортивні – 125, національно-культурні – 94, молодіжні – 60, освітні – 63, підприємців – 45, екологічні – 36, інвалідів – 34, жіночі – 33, військовослужбовців – 28, правозахисні – 25 [3].

Регіональні громадські організації та рухи відіграють значну роль у підтримці чи опозиції системі влади в державі, децентралізації управління, участі в ньому як найширших прошарків населення, підвищення життєдіяльності суспільства. З іншого боку, громадські об'єднання та рухи захищають своїх членів від надмірного втручання в їх життя державних органів, допомагають їм вирішувати власні завдання та проблеми.

Суспільство є складним соціальним формуванням, і сили, які діють всередині нього, так взаємопов'язані між собою, що неможливо передбачувати наслідки кожної окремо взятої дії. У зв'язку з цим об'єднання громадян мають явні функції, які легко розпізнаються як частина визнаних цілей інституту, і латентні функції, які здійснюються ненавмисно і можуть бути невизнаними або, якщо вони і визнані, вважаються побічним продуктом.

Основне призначення об'єднань громадян, також як і політичних партій, полягає в агрегації і артикуляції інтересів. У них відбувається узгодження безлічі приватних вимог громадян і соціальних груп, оформлення цих спочатку розпливчастих поглядів і думок у конкретні вимоги, вироблення на їх основі загальнозначущих цілей діяльності організації.

Функція агрегування (узгодження) інтересів у вказаних груп виражена менш явно, ніж у партій. Це зумовлене тим, що розбіг вимог у зацікавлених груп не такий значний, оскільки вони виражають специфічні інтереси.

Будучи носіями глобальних тенденцій в тій або іншій області громадської думки, групи інтересів забезпечують

виконання функції інтеграції, публічне вираження спрямувань тих спільностей, які інакше не можуть заявити про них, наприклад, віруючих, молоді, ветеранів війни. Раціоналізуючи і публічно представляючи групові переваги, вони дозволяють владі знаходити консенсус між ними, і тим самим забезпечувати інтеграцію суспільства.

Політична система, в якій групи інтересів відіграють незначну роль, володіють тенденцією до нестабільності через раптове роз-узгодження інтересів. Справа в тому, що, виставляючи вимоги до влади, групи тиску не тільки пов'язують суспільство і державу, але й забезпечують організовані форми представництва узагальнених інтересів, функцію адаптації. Володіючи подібною інформацією, влада реагує на вимоги груп і тим самим сприяє адаптації системи до нових умов функціонування. Однак групи тиску можуть виконувати і деструктивну функцію, наполягаючи на односторонньому переважанні тільки корпоративних інтересів.

Існує безліч засобів і способів доведення групами інтересів своїх вимог до владних структур. Одні з них використовують економічні важелі, в тому числі і таку популярну в сучасній Україні форму як страйк. Інші діють менш помітно в коридорах влади. Найбільш поширеною формою впливу груп інтересів на органи влади є лобіювання. У розвинених країнах Заходу лобісти являють собою штат висококваліфікованих фахівців, здатних зібрати необхідну інформацію і схилити органи влади до прийняття рішення на користь тієї групи, інтереси якої вони представляють. Лобісти домагаються фінансових переваг або інших пільг для своїх клієнтів. Часто вони виконують роль посередників в різного роду операціях між групами інтересів і політичними діячами, в тому числі законодавцями і членами уряду, тим самим впливаючи певним чином на формування політичного курсу країни.

Нарівні з агрегуванням і артикуляцією інтересів важливою соціальною функцією груп інтересів є інформування органів, які ухвалюють політичні і адміністративні рішення. І хоч інформація, яка надається ними, частіше за все буває односторонньою, орієнтованою відповідно до інтересів даних груп, діяльність багатьох таких груп дозволяє владним структурам познайомитися з усім спектром громадської думки стосовно тієї або іншої проблеми. І це, без сумніву, сприяє підвищенню ефективності діяльності влади, яка, познайомившись з громадською думкою, може провести політичний курс, який буде відповідати реальним потребам громадян.

Регулятивна функція полягає в тому, що функціонування цивільних об'єднань забезпечує регулювання взаємовідносин між членами суспільства шляхом вироблення шаблонів поведінки.

Все культурне життя людини протікає через її участь у різних об'єднаннях. Яким би видом діяльності не займався індивід, він завжди стикається з інститутом, який регламентує його поведінку в цій області. Навіть якщо якийсь вид діяльності не впорядкований і не врегульований, люди негайно починають інституціоналізувати його. Таким чином, за допомогою інститутів людина виявляє в соціальному житті передбачувану і стандартизовану поведінку. Вона виконує роль вимоги-очікування і знає, чого чекати від навколишнього середовища. Таке регулювання необхідне для спільної діяльності.

Інтегративна функція включає в себе процеси згуртування, взаємозалежності і взаємовідповідальності членів соціальних груп, що відбуваються під впливом інституціональних норм, правил, санкцій і систем ролей. Інтеграція людей в об'єднанні супроводиться упорядкуванням системи взаємодій, збільшенням об'єму і частоти контактів. Все це приводить до підвищення стійкості і цілісності елементів соціальної структури, особливо громадських організацій. Всяка інтеграція в об'єднаннях складається з трьох основних елементів або необхідних вимог: 1) консолідація або поєднання зусиль; 2) мобілізація, коли кожен член групи вкладає свої ресурси в досягнення цілей; 3) конформність особистих цілей індивідів з цілями інших або цілями всієї гру-

пи. Інтегративні процеси, які здійснюються за допомогою інститутів, необхідні для скоординованої діяльності людей, здійснення влади, створення складних організацій. Інтеграція – це одна з умов виживання організацій, а також один із способів співвіднесення цілей його учасників.

Значення трансформативної функції полягає в тому, що суспільство не могло б розвиватися, якби не було можливості передавати соціальний досвід. Кожне об'єднання для свого нормального функціонування потребує приходу нових людей. Це може відбуватися шляхом як розширення соціальних кордонів об'єднання, так і шляхом зміни поколінь. У зв'язку з цим в кожному об'єднанні передбачений механізм, який дозволяє індивідам соціалізуватися до його цінностей, норм і ролей. Державні установи прагнуть впливати на громадян, щоб прищепити їм норми покори і лояльності, а церква намагається залучити до віри якомога більше членів суспільства.

Комунікативна функція. Інформація, вироблена в об'єднанні, повинна поширюватися як всередині об'єднання з метою управління і контролю за дотриманням норм, так і у взаємодіях між об'єднаннями. Причому характер комунікативних зв'язків об'єднання має свою специфіку – це формальні зв'язки, які здійснюються в системі інституціоналізованих ролей. Як відмічають дослідники, комунікативні можливості об'єднання неоднакові: одні спеціально призначені для передачі інформації (засоби масової інформації), інші мають вельми обмежені можливості для цього; одні активно сприймають інформацію (наукові об'єднання), інші пасивно (видавничі об'єднання).

Явні функції об'єднань є очікуваними і необхідними. Вони формуються і декларуються в кодексах і закріплені в системі статусів і ролей. Коли об'єднання не справляється з виконанням своїх явних функцій, його неодмінно чекають дезорганізація і зміни: ці явні, необхідні функції можуть бути привласнені іншими інститутами.

Нарівні з прямими результатами дій соціальних об'єднань існують інші результати, які знаходяться поза безпосередніми цілями людини, не заплановані заздалегідь. Ці результати можуть мати велике значення для суспільства. Так, церква прагне найбільшою мірою закріпити свій вплив через ідеологію, впровадження віри і часто досягає успіху в цьому. Однак незалежно від цілей церкви з'являються люди, які заради релігії залишають виробничу діяльність. Фанатики починають гоніння на іновірців, і може з'явитися можливість великих соціальних конфліктів на релігійному ґрунті між різними організаціями. Тільки за допомогою вивчення латентних функцій інститутів ми можемо визначити істинну картину соціального життя. Наприклад, дуже часто соціологи стикаються з незрозумілим на перший погляд явищем, коли об'єднання продовжує успішно існувати, навіть якщо воно не тільки не виконує своїх функцій, але і перешкоджає їх реалізації. У такого об'єднання, очевидно, існують приховані функції, за допомогою яких воно задовольняє потреби певних соціальних груп. Подібне явище особливо часто можна спостерігати серед політичних інститутів, у яких латентні функції розвинені найбільшою мірою.

Латентні функції, отже, є тим предметом, який передусім повинен цікавити дослідника соціальних структур. Складність в їх розпізнанні компенсується створенням достовірної картини соціальних зв'язків і особливостей соціальних об'єктів, а також можливістю контролю за їх розвитком і управлінням протікаючими в них соціальними процесами.

Не існує такого соціального інституту, який діяв би у вакуумі, в ізоляції від інших соціальних інститутів. Дію будь-якого цивільного об'єднання неможливо зрозуміти доти, поки всі його взаємозв'язки і відносини не будуть пояснені з позицій загальної культури і субкультур груп.

Вигляд об'єднань громадян постійно пристосовується до змін в суспільстві. Зміни в одному об'єднанні, як правило, приводять до змін в інших. Той факт, що об'єднання взаємозалежні в своїй діяльності, не означає, що вони го-

тові відмовитися від внутрішнього ідеологічного і структурного контролю. Одна з їхніх основних цілей – виключити вплив лідерів інших інститутів і зберегти в недоторканності свої інституціональні норми, правила, кодекси і ідеології. У всіх основних об'єднаннях розвиваються зразки поведінки, які сприяють підтримці певної міри незалежності і перешкоджають домінуванню людей, об'єднаних в інші об'єднання. Кожне об'єднання намагається ретельно сортувати установки і правила, привнесені з інших об'єднань, з метою відбору тих установок і правил, які найменшою мірою можуть вплинути на незалежність даного об'єднання. Громадський порядок – це вдале поєднання взаємодії інститутів і дотримання ними незалежності по відношенню один до одного. Таке поєднання дозволяє уникати серйозних і навіть руйнівних інституціональних конфліктів.

У своєму розвитку соціальні рухи проходять стадії занепокоєння, зворушення, формалізації і закінчуються стадією інституціоналізації.

Занепокоєння виникає внаслідок соціальної дестабілізації, порушення правил і норм співжиття громадян, втрати орієнтирів суспільного розвитку. Страх і роз'єднаність людей, невпевненість у майбутньому, невизначеність моральних цінностей створюють сприятливі умови для виникнення соціальних рухів. Така обстановка в Україні створилась у перші роки завоювання незалежності України, коли відбувався бурний процес створення громадсько-політичних об'єднань і рухів. У подальшому незадоволеність умовами життя, погіршення стану соціальної захищеності людей, їх гідності, корупція і соціальне розшарування, усвідомлення людьми відставання в соціально-економічному і політичному плані від країн Заходу викликали зворушення у суспільстві, прагнення до формалізації та інституціоналізації соціальних рухів на основі духовного життя, нових культурних цінностей і релігійних відносин.

У нестабільному суспільстві соціальною базою рухів стають групи людей найбільш незахищених, які втратили свій соціальний статус і віру у здібність властей вирішити їхні проблеми (інтелігенція, шахтарі, моряки та ін.). У такій суперечливій і конфліктній ситуації виникають також екстремальні організації і підпільні рухи.

Інституціоналізація являє собою процес визначення і закріплення соціальних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх в систему, яка здатна діяти в напрямі задоволення певної суспільної потреби. Інституціоналізація – це заміна спонтанної і експериментальної поведінки на передбачувану поведінку, яка очікується, регулюється. Так, передінституціональна фаза суспільного руху характерна спонтанними протестами і виступами, безладною поведінкою. З'являються на короткий термін, а потім замінюються лідери руху; їхня поява залежить в основному від гучних закликів. Кожного дня можлива нова авантюра, кожні збори характеризуються непередбачуваною послідовністю емоційних виступів, – в умовах яких людина не може уявити собі, що вона буде робити далі.

При появі інституціональних моментів в суспільному русі починається формування певних правил і норм поведінки, що розділяються більшістю його послідовників. Призначається місце збору, або мітингу, визначається чіткий регламент виступів, кожному учаснику даються інструкції, як треба себе вести в тій або іншій ситуації. Ці норми і правила поступово приймаються і стають самозрозумілими. Водночас починає складатися система соціальних статусів і ролей. З'являються стійкі лідери, які оформляються офіційно, згідно з прийнятим порядком (наприклад, вибираються або призначаються). Крім того, кожний учасник руху володіє певним статусом і виконує відповідну роль: він може бути членом організаційного активу, знаходитися в складі груп підтримки лідера, бути агітатором або ідеологом і т. ін. Збудження поступово послаблюється під впливом певних норм, і поведінка кожного учасника стає стандартизованою і передбачуваною. З'являються передумови для організованих

спільних дій. В результаті суспільний рух більшою або меншою мірою інституціоналізується.

Процес інституціоналізації, тобто утворення соціального об'єднання, складається з декількох послідовних етапів:

- 1) виникнення потреби, задоволення якої вимагає спільних організованих дій;
- 2) формування загальних цілей;
- 3) поява соціальних норм і правил в ході стихійної соціальної взаємодії, здійснюваної методом проб і помилок;
- 4) поява процедур, пов'язаних з нормами і правилами;
- 5) інституціоналізація норм і правил, процедур, тобто їх прийняття, практичне застосування;
- 6) встановлення системи санкцій для підтримки норм і правил, диференційованість їх застосування в окремих випадках;
- 7) створення системи статусів і ролей, що охоплюють всіх без винятку членів інституту.

Отже, підсумком процесу інституціоналізації можна вважати створення відповідно до норм і правил чіткої статусно-рольової структури, соціально схваленої більшістю учасників цього соціального процесу.

В інституціоналізації соціально-політичних рухів значну роль відіграв Закон про громадські об'єднання, де чітко визначилися поняття, категорії, ознаки громадських об'єднань, їхні функції, роль у політичній системі, в суспільно-політичному житті в цілому, зв'язок з державними органами.

Таким чином, як у примітивних, так і в сучасних суспільствах тільки наявність політичної організації може сприяти мобілізації неорганізованого натовпу в спільноту людей, які виконують спільні скоординовані політичні дії.

Громадські об'єднання виявляють та узагальнюють інтереси людей, втілюють їх у програмні документи, гасла, рекомендації. Вони виконують функції політичного рекрутування населення, його активізації, виховання, формування громадської думки, її ефективної реалізації в практичній діяльності.

Типологія суспільно-політичних об'єднань та рухів.

Суспільно-політичні об'єднання та рухи мають наступну типологію:

- відповідно до мети і способу дії: реформістські, революційні, контрреволюційні, консервативні, національно-демократичні, загально-демократичні;
- відповідно до кола інтересів та основних носіїв: класові, національні, расові, релігійні, культурні, молодіжні та ін.;
- за сферами діяльності: громадсько-політичні, економічні, екологічні, антивоєнні, конфесійні, етнічні;
- залежно від територіального впливу і масштабів діяльності: місцеві, регіональні, загальнодержавні, міжнародні;
- залежно від суспільної та політичної ваги: масові, периферійні, незначні, локальні;
- за способом організації: фронти, об'єднання, асоціації, фонди тощо;
- за способом формування і ступенем охоплення мас: стихійні і свідомо організовані;
- за політичним темпераментом: ліві, центристи, праві;
- за чисельністю і соціальним складом: масові, елітарні, професійні, жіночі, молодіжні;
- за типом політичних режимів: демократичні, авторитарні, тоталітарні.

Суспільні рухи проявляються у традиційних та нових, альтернативних формах (пацифістських, феміністських, за альтернативними способами життя). Новизна соціальних рухів, як правило, проявляється у намірах не стільки порушити соціальну структуру суспільства, скільки ввести адекватно життєвим змінам соціальні і культурні цінності, зміцнити свободу особи, розширити соціальну базу за рахунок

не класів, а нових соціальних груп, застосовувати масові виступи громадян (за типом «зелених»), відход від застарілих способів організації до гнучких методів. Щоправда, в Україні політичні процеси носять більш традиційний, уповільнений характер у зв'язку з повільними темпами вдосконалення політичної системи суспільства.

Важливою основою ще однієї типології є відмінність в суспільних сферах діяльності. Виділяється п'ять типів груп інтересів:

1) організовані групи в економічній сфері і сфері трудових відносин (підприємницькі асоціації, спілки споживачів, профспілки);

2) організовані групи в соціальній сфері (об'єднання ветеранів, товариств інвалідів, добродійних спілок);

3) організовані групи у сфері дозвілля і відпочинку (спортивні спілки, спілки філателістів і т. ін.);

4) організаційні групи у сфері релігії, науки і культури (секти, церкви, наукові асоціації, спілки художників, письменників, артистів та ін.);

5) організовані групи у політичній сфері (екологічні рухи, рухи за мир, за права жінок, національних меншин та ін.).

Найважливішу роль в державах з функціонуючою ринковою економікою виконують такі групи інтересів, як підприємницькі спілки і об'єднання. У різних країнах вищезгадані групи відрізняються формами зв'язку між собою і з різними державними органами, специфічними методами діяльності всередині країни і на міжнародній арені, об'ємом функцій, які виконуються ними, особливостями політичного спектра різних асоціацій і політичних переконань, що виражаються ними.

Вони займаються виробленням рекомендацій урядовим органам і організаціям з питань національної оборони, розвитку ядерної енергетики, відносин з профспілками, боротьби з безробіттям, бездомністю, інфляцією та ін.

Нарівні з підприємницькими спілками і об'єднаннями важливі політичні функції в політичній системі суспільства виконують і інші асоціації великого бізнесу. У їх числі можна назвати, зокрема, численні дослідницькі і пропагандистські організації, що створюються спільними зусиллями підприємців. Наприклад, Рада по рекламі, яка здійснює свою діяльність в США і має на меті вплив на громадську думку в сприятливому для ділових кіл напрямі.

Помітною тенденцією у реалізації громадської активності стало ініціювання створення об'єднань мистецького, гуманітарного, освітнього характеру. Важливу роль у боротьбі з наркоманією, алкоголізмом, СНІДом відіграють громадські, благодійні організації. Вони концентрують свою увагу на профілактиці, попередженні захворювань. Так, Одеські громадські об'єднання спільно з фондом «Благодійність», який очолював Ч. Ф. Вольський, використовували ефективні засоби соціального захисту від інфекційних захворювань. Разом з Одеською держтелерадіокомпанією проводились «Відкриті уроки», телемарафони, бесіди для підлітків, а через газету «SOS» допомагали молоді зрозуміти загрозу поширення наркоманії і вказували шляхи боротьби з нею. Готувалися і випускалися методичні рекомендації для вчителів середніх навчальних закладів по проведенню позакласних уроків з профілактики наркоманії і СНІДу. Ця робота проводилася спільно з Інститутом удосконалення вчителів, Інститутом соціальних наук, центром по боротьбі зі СНІДом, з психологами, лікарями-наркологами. Мережу фонду «Благодійність» поширювалася на Крим, Миколаївську, Херсонську, Запорізьку області, його досвід вивчався громадськими об'єднаннями України.

Отже, організації, спілки, союзи, рухи створюють складну і взаємопов'язану систему громадських об'єднань, елементи якої перебувають у постійній взаємодії та зазнають постійних взаємовпливів. У цій системі відзначають основні типи об'єднань: політичні партії, громадські організації та громадські рухи. Важливою функцією громадських об'єднань є активізація населення; формування громадської думки; інформування громадськості стосовно проблем, які не

Олена Єршова

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ З ОБЛІКУ ТА РОЗПОДІЛЕННЯ ЖИТЛОВОЇ ПЛОЩІ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

На сьогодні постає нагальна потреба у розробці конкретних дієвих заходів щодо підвищення ефективності контролю в державних органах в системі державного управління, у тому числі, у державних органах місцевого самоврядування з обліку та розподілення житла. Основною метою дослідження у цьому напрямку є з'ясування проблем контролю за діяльністю державних органів місцевого самоврядування з обліку та розподілення житла та розробка дієвих методів підвищення ефективності роботи цих органів. Актуальність такого дослідження визначена необхідністю не тільки чіткого визначення змісту і завдань контролю в державному управлінні, а переходом до нового ставлення до цієї категорії, а саме, як невід'ємної частини організаційної роботи, складовими елементами якої є відпрацювання та прийняття рішень, технологія й перевірка результатів рішень органів державного управління взагалі, та, зокрема, органів місцевого самоврядування з обліку та розподілення житла.

Ключові слова: облік і розподілення житла, державні органи місцевого самоврядування, методи роботи.

Державний контроль – це форма здійснення державної влади, забезпечення додержання законів та інших нормативних актів, що видаються органами держави, система державних органів перевірки.

Відсутність дієвого державного механізму контролю призводить до того, що найслабшою ланкою у здійсненні внутрішньої державної політики є реалізація державних програм в регіонах.

На сьогодні постає нагальна потреба у розробці конкретних дієвих заходів щодо підвищення ефективності контролю в державних органах в системі державного управління, у тому числі у державних органах місцевого самоврядування з обліку та розподілення житла, перетворення функції контролю, що носить майже фіктивний характер, на систему дієвих заходів.

Управління з питань обліку та розподілення житла є структурним підрозділом Сімферопольського міського виконкому, який утворений з метою здійснення обліку та розподілення житла з подальшим забезпеченням громадян житловими приміщеннями.

Відділ у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами та Кодексами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Ради міністрів АР Крим, Правилами обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов та надання їм житлових приміщень.

Відповідно до покладених завдань, Управління з питань обліку та розподілення житла виконує такі функції:

- здійснення контролю за обліком громадян, які потребують поліпшення житлових умов та надання їм житлових приміщень шляхом отримання заяв від громадян;
- підготовка проектів рішень з розподілення житла з подальшою видачею ордерів на ці житлові приміщення;
- інформування виконкому та ради про стан виконання функцій управління.

© Єршова О.І., 2010.

завжди знаходяться на поверхні; підготовка і підбір кадрів; виховна функція. Частині громадських рухів притаманна інструментальна функція, яка полягає у виборі методів реалізації практичних завдань. Важливою є експресивна функція, що задовольняє емоційні потреби членів у спілкуванні, довірі, повазі і у самореалізації.

У демократичних країнах громадські об'єднання виконують специфічну роль і перебирають на себе значне коло важливих обов'язків. Це стосується переважно соціальної сфери. За експертними оцінками в Україні нараховується до 20 тис. громадських організацій. У той час як у ФРН, яка приблизно дорівнює Україні за кількістю населення, функціонує майже 1 млн таких структур. Наявність широкого спектру громадських об'єднань та умови їх функціонування є одним із визначальних індикаторів суспільства. Демократичне суспільство не лише декларує, але реально гарантує права і свободи своїм громадянам. У ньому громадські об'єднання виступають несучим елементом політичної конструкції суспільства.

Література.

1. Закон України «Про політичні партії в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118; Закон України «Про вибори народних депутатів України» // Голос України.— 2001. – 6 листопада та інші; Закон України «Про об'єднання громадян» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34.

2. Роль громадських організацій та інших неурядових структур у становленні та розвитку місцевого самоврядування в Україні / За ред. В. В. Кравченка. Науково-практичний посібник. – К.: Атіка, 2003. – 288 с.

3. Кормич Л. І., Шелест Д. С., Бабій С. І. Формування партійної системи сучасної України. – Одеса: Кобза. – 2000. – 192 с.

4. Матеріали «круглого столу» на тему: «Модернізація політичних інститутів та оптимізація взаємовідносин між суб'єктами політичного процесу. Політичні партії і вибори 2002 року» / За ред. проф. О. П. Якубовського. – Одеса: Оптимум, Українська академія державного управління при Президентові України. Одеський філіал. 2001. – 180 с.

5. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження форм реєстрів політичних партій, обласних, міських і районних організацій або інших структурних утворень, передбачених статутом партії» від 3 липня 2001 р. №556/7 // Офіційний вісник України. – 2001. – №28. – Ст. 1285.

6. Петрунько О. В. Імпліцитні типології політичних лідерів у свідомості елек-торату України: Автореф. дис. ... канд. психол. наук (19.00.05).— К., 2000. – 19 с.

7. Кормич Л. І., Шелест Д. С. Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України / Л. І. Кормич, Д. С. Шелест. – К.: АВПЮ, 2004. – 261 с.